

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

228. An si Sacerdos habeat intentionem consecrandi tantum panem, & non vinum, remaneat adhuc panis consecratus? Et infertur, quod si sacerdos vellet consecrare, & non tamen efficere Sacrificium, ita ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Atque de SS. Euch. Sacr. Ref. CCXXVIII. 137

Ysurpetur diversam significationem habens, non erit valida consecratio, v.g. Illud est corpus meum. Hic est corpus meum. Hic panis est corpus meum. Hoc est corpus Christi. Ita ille.

2. Sed affirmatiuam sententiam tenet Faustus de Euchar. lib. 1. queb. 110. quia licet haec mutatio sit legibus Grammaticae contraria, tamen in communi modo loquendi retinet & sensum, & significationem, & idem dicendum est, si quis diceret, Hoc est corpus meum, & Hunc est corpus meum, aut Hoc est corpus meus, vel corpus meum. Haec enim mutatio est accidentalis, & in illa retinetur idem sensus, & significatio verborum, licet error committatur contra regulas grammaticales. Ita Faustus.

3. Verum ego circa praesentem questionem asserto cum Granado in 3.p.de Sacram.contr.6. tr. 8. dif. 5. num. 2. Fagundez pr. 3.lib. 1.ca. 6.n. 14. & aliis, quod si particula hoc, in consecratione mutetur in particularum hic, sumptam pro aduerbio, nulla erit consecratio, quia sensus est longe diversus, non enim significatur substantialis conuersio panis in Christum Dominum, sed eius solum in praesentia; si vero sumeretur pro masculino pronomine, perinde ac si diceretur, Hic cibus est corpus meum, mutatio est accidentalis, & non oblat veritati consecrationis, non igitur bene Layman absolutè assertur cum hac formula, Hic est corpus meum, non consecrari.

RESOL. CCXXVIII.

An si Sacerdos habeat intentionem consecrandi tantum panem & non vinum, remaneat adhuc panis consecratu?

Et infertur, quod si Sacerdos vellet consecrare, & non tamen efficer Sacrificium, ita ut voluntas non offerendi Sacrificium prauaderet & effet magis efficax, an tunc nihil prorsus efficeret?

Et curfin deditur, quod si Sacerdos prius consecravit calicem, quam Hostiam, factum tenet? Ex p. 10. tr. 16. & Milc. 6. Ref. 62.

§. I. Resolutio haec composita à me fuit occasione quarundam Conclusionum, de quibus statim, & fore nimis gratam Lectoribus spero. Dico igitur, quod in tali casu, Hostiam non remaneat consecrare, senent aliqui, quos tacito nomine citat Innocentius, & D. Thomas ubi infra: & hanc sententiam tanquam probabilem nouissime defensam fuisse in Sorbona Parisiensi die 10. Iulij 1646. patet in quibusdam Theisibus Theologis propagatis ab Armando Borbonio, Principe de Conty, & impremissis in principio Disputationis Antonij Ricardi, de libero Arbitrio editæ Parisi anno 1646. Sic enim in dictis Conclusionibus habetur: Tota essentia sacrificii Missæ consistit in consecratione vtriusque speciei: licet earum sumptio ad illius integritatem pertinere dicenda, nequaquam tamen verbalis oblationis, fractio, aut distributio Sacramenti. Ne cum dispensatione quidem Ecclesia potest vna species sine alia consecrari; immo probabilitate non caret, cum inuiditate tentaturum confidere Corpus Christi, qui id tentaret animo non conficiendi sanguinis; sicut & probable est non potuisse Apostolos in triduo mortis Christi consecrare. Sic ibi.

2. Probari potest haec opinio, Primo, quia nulla pars principiæ essentialis alicuius totius, potest habere rationem partis, nisi quando actualiter est in toto, constitutus illud simul cum altera parte; ergo cum vtrique species panis, & vini sint partes essentiales huius Sacramenti, ut dictum est, neutra potest sine altera consecrari: Antecedens patet, quia pars absolu-

ta, separata à toto, jam non est pars, sed totum quod ad dam per se. Et consequientia probatur, quia per consecrationem fit pars essentialis Eucharistie.

3. Secundò, in sacramento Extremæ Vnctionis sunt etiam diversæ formæ partiales, sicut in Eucharistia, nihilominus nulla coram seorsum habet effectum, usquequid ponatur ultima, & tunc omnes similitate morali causant; ergo similiter in Eucharistia formæ consecrationis panis non causat usque dum ponatur forma vini.

4. Et licet Cardinalis Lugo hanc sententiam ita absolute prolatam non admittat, tamen debito modo explicatam, vt ipse putat, docet non esse absurdam; sic itaque assit de Eucharist. disp. 19. set. 8. num. 103. Contraria sententia haec, si debito modo explicetur, provat ab eius Authoribus fortasse intelligebatur, non est absurdâ, sed vera. Suppono enim id quod communiter nostri Theologi supponunt, & docent, Christianum scilicet ita instituisse hoc Sacramentum, vt simul instituerit illud in ratione Sacrificij, nec voluerit fieri Sacramentum sine Sacrificio, nec Sacrificium sine Sacramento; nec Sacerdotibus dederit duas protestates disparatas, sed unicam, ad sacrificandum, & conferuandum; ita ut neque extra Sacrificium consecrare possent, neque absque consecratione possent Sacrificium offerre, vt probat cum aliis Suarez disp. 43. set. 3. §. dico, primo. Hinc autem sit, vt si Sacerdos veller consecrare, non tamen offerre Sacrificium, ita ut voluntas non offerendi Sacrificium præualeret, & effet magis efficax, tunc nihil prorsus efficeret: sicuti dici solet iuxta communem sententiam multorum de homine baptizato, qui vellat matrimonium contrahere, non tamen recipere Sacramentum; aut de eo qui vellat emittere professionem Religiosam, non tamen obligare se in perpetuum, & alias casibus similibus, in quibus dantur intentiones contrariae, & id est actio sit irrita, nisi secunda intentio sit minus efficax, vt explicimus supr. in tr. de Sacram. in comm. disp. 8. set. 8. Si ergo Christus voluit, haec duo esse connexa, nec posse separari consecrationē Sacramenti ab oblatione sacrificij, consequens est, vt qui vellat consecrare Eucharistiam, nullo tamen modo offerre Sacrificium, nihil faceret, quia vellat aliquid, ad quod non accepit potestatem à Christo. Vnde si consecratio vtriusque speciei sit de essentia huius Sacrificij, vt mox dicemus, & admitunt recentiores Theologi communiter, consequens est, vt qui vult consecrare hostiam solam, & non offerre Sacrificium, sed excludens oblationem Sacrificij, nihil faceret, quia non habet potestatem ad consecrandum, nisi per modum Sacrificij. De facto, tamen omnes Sacerdotes consecrantes, sive per errorem, sive ex industria, vnam speciem sine alia, validè consecrant; quia non excludunt omnino efficaciter intentionem sacrificandi, sed volunt consecrare meliori modo, quo possunt, atque ideo volunt, saltem implicere per consecrationem hostię, v.g. inchoare Sacrificium taliter, vt quantum est ex se, possit impleri per consecrationem Calicis, si apponatur: vnde iam habent tunc aliquam intentionem offerendi partialiter in consecratione Hostię. Cæterum si Sacerdos aduentens, non posse offerri Sacrificium absque consecratione vtriusque speciei, & prævidens non posse consecrati vtramque, veller consecrare vnam, excludens omnino intentionem offerendi etiam partialiter, vel inchoandi Sacrificium per illam consecrationem, per voluntatem omnino efficacem, modo explicato, tunc dicimus, quod non consecrare, quia voluntas consecrandi debet esse ad minus voluntas implicita offerendi partialiter seu inchoandi oblationem Sacrificij: & in hoc sensu predicta sententia vera esset. Hucusque Card. Lugo.

M 3. Sed

138 Tract. I. De Celebrat. Missarum,

5. Sed ego circa præsentem quæstionem affirmativa sententiam sustinendam esse puto, nec aliter sentiendum existimo. Et ita docet D. Thom. in 3. p. 9.78. art. 6. & ibi Ataujo, Vvigerus, Nugnus, Durandus in 4. dub. 8. q.3. D. Bernardus Epist. 69. ad Guidonem, Innocentius lib. 4. de officio Missæ, cap. 23. & ex neotericis Raphæl Auerfa de Sacram. Euchar. q.1. sct. 5. S. hinc factum est, quibus addelatè, & doctè, ut semper solet Magistrum Cornejo Carmelitam Professorem S. Theologiae celeberrimæ Academiæ Salmanticensis in 3. part. D. Thom. ir. alt. 4. quæst. 74. art. 2. d. p. 1. dub. 1. per iurum, vbi assert rationem, quia Christus prius consecravit panem, quam Calicem; ergo tunc illo tempore fuit consecrata una species sine altera: patet consequentia, quia prius dixit, *Hoc est corpus meum*, & verum dixit; ergo factum tenuit.

6. Et confirmatur, quia ex communī usū Ecclesiæ statim ut Hostia consecratur, proponitur populo adoranda ante consecrationem Calicis; ergo una species validè consecratur, altera non consecrata. Vides, hoc ideo esse, quia altera species, scilicet vini, est statim immediatè consecranda. Sed contra, quia forma consecrationis panis, nec quantum ad significacionem, neque quantum ad efficaciam, pender à forma consecrationis vini; ergo si quis eam profesarat supra panem, cum intentione consecrandi, manebit consecratus, quamus siue per ignorantiam, siue per obliuionem, siue per malitiam, siue quia morte præuentus, non consecretur deinde vinum. Consequens pater, & antecedens probatur, & quidem de significacione certior res est, quam probatione indigat, quia significatio formæ panis totaliter, & adæquate completeret his verbis, *Hoc est corpus meum*, quia in dependentem significacionem habent à forma vini, & è conuerso: de efficacia vero probatur, tum quia causalitas istarum formarum commensuratur significacioni: cum igitur significatio eorum sit mutuo independens, ita & efficacia. Tum etiam, quia præsenzia Corporis Christi, sub speciebus panis, non pender ex futura præsenti sanguinis, sub speciebus vini, quia statim ac proferuntur verba, illuc Christus est præsens sub speciebus, ergo efficacia formæ Corporis, independens est à forma sanguinis: probatur antecedens, quia ad veritatem locutionis de præsenti, requiritur, quod res significata sit simul tempore, cum ipsa significacione locutionis. Unde ex his puto, quod si Sacerdos prius consecraverit Calicem, quam Hostiam, factum teneret, neque ex f. ato Christi colligitar dependentia essentialis unius consecrationis ab altera, sed tantum, quod ille ordo consecrandi sit in præcepto.

7. Et ita hanc nostram sententiam veram esse existimant aliqui, ut negatiū superius positam plusquam fallam esse putent, neque admittandam esse interpretationem Cardinalis de Lugo docet novissime nominatim contra ipsum P. Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 1. dub. 12. num. 236. vbi sic assertit: Statuendum in primis est, tamquam certum, consecrationem utriusque materia Eucharistia non esse de necessitate Sacramenti, esse tamen de necessitate præcepti, non consecrare unam sine altera. Primum pater ratione, quia panis consecratur ante vimum, & à populo adoratur tamquam sacramentum Eucharistia prius tempore, quam vimum consecratur; & verba ipsa consecrationis facit indicant; debent enim esse vera, saltem cum primum finiuntur, & eorum significacione completerit. Illa autem verba, *Hoc est corpus meum*, completam iam habent suam significacionem antequam vimum consecratur: Ergo tunc habebunt suum effectum. Non me latet Innocentium retulisse quorundam sententiam, qui dixer-

runt, consecrationem unius tantum speciei fore invalidam: quos tamen in aliquem bonum factum conatur explicare, vbi latè contendit, quod qui veller consecrare, & non offerre Sacrificium, nihil faceret, si ea voluntas non sacrificandi præualeceret supposito, quod Christus voluerit hoc Sacramentum non fieri sine Sacrificio, vt latè ibi probat, & rectè, si loquuntur de utriusque speciei consecratione; & impluat enim esse utriusque consecrationem, & non esse Sacrificium (saltem id fatis est probable) sed non video quorsum id assertatur, & latè declaretur. Nam licet id totum concedatur, non est ad rem præsentem: hic enim agimus de consecratione unius speciei; hec autem non est Sacrificium. Vnde si quis perigrinat, aut malitiam vellet non sacrificare, sed alteram speciem solam consecrare, id validè efficeret, quia verè consecraret, & non sacrificaret. Quicquid sit dealia quæstione, an posset, si quis veller non sacrificare, sed utraque consecrare, quamus calum haec non validè possit, casu, quo voluntas non sacrificandi præualeat, non est cur non possit illud prius; cum utraque voluntas possit impleri, neque & consecrare viam partem, & non sacrificare, reicienda effacebit, admittit explicationem Lugonis, immo ab omnibus exploditur, vt ipse quoque Lugo plus consecrat n. 102. nec video quo fundamento possit dicere hic auctor, quod qui vult consecrare hostiam solam, & non offerre Sacrificium, nihil faceret, neque cum hac pugnant; quia consecrare hostiam solam non est institutum à Christo, vt sit Sacrificium: quod aled verum est, vt seclusa ignorantia, que vellet consecrare solam hostiam, non posset velle sacrificare, qui sola hostia consecrari non sacrificatio. Vel ergo concedat hic auctor, quod non possit validè consecrare hostiam, volendo illam tantum consecrare (quod non puto concedere) vel concedat, quod licet velle utramque speciem consecrare, fieri non possit, velle cum voluntate præualente non sacrificandi; consecrare tamen unam speciem non sit impossibile, cum voluntate non sacrificandi. Quod enim sibi debere tunc habere voluntatem inchoandi sacrificium & offerendi Sacrificium partialiter, non video quid iuvat. Nam illa confecta: io non potest esse pars a Sacrificij intenti, quia non intendit. Si vero dicat habere debere intentionem facient id, quod re vere est aptum esse partem Sacrificij, verum est, id est habere voluntatem inchoandi Sacrificium, quod non intendit, sed facient id, per quod si veller, possit inchoare Sacrificium. Sed quis queso crederet illos Auctores voluisse in hoc sensu loqui? Erat contra docet Dicastillus in fauorem nostræ sententiae, quæ plura alia adducit contra Cardinalem Lugo.

8. Restat modo respondere ad argumenta contraria superioris adducta: & ad primum respondit cornejo loc. cit. negando eius consequentiam, quia eodem argumento probaretur, species panis consecratas, conferuari non posse, in factu esse, non manentibus speciebus vini consecratis; quod hereticum est, & contra communem vnam Ecclesie retentur in sacerdoto species corporis, non feruntur speciebus vini: ad probationem autem respondet, quod quando una species consecratur sine alia, quamvis non fiat pars actualis Eucharistie, hoc est, quia simul cum altera parte constitutæ aequaliter Eucharistiam satis est, si fiat pars in potentia proxima, ad quod sufficit quod per talen consecrationem fieri verus cibus, aut verus potus spiritualis; nam item in corporalibus, solus cibus seorsum à potu, & independenter ab illo, & è conuerso haber virtutem recipiendi distinctam à virtute, quam habet potus, ratione cuius est in potentia proxima pars vnius in-

gri coniuij, ita in hoc Sacramento solæ species panis seorsum habent virtutem reficiendi animam, & ita sunt in potentia partes coniuij spiritualis, quod est Eucharistia, quam constitutet de facto, & in exercitio, eo ipso, quod altera pars existat sine aliquo alio superaddito, quia ut species panis consecrata sunt actu pars huius Sacramenti, & in exercitio componant, & integrant Eucharistiam, nihil eis deficit in se ipsis, sed solum deficit coëxistentia alterius partis.

9. Ad secundum argumentum responderetur admittendo minorem, & negando consequentiam: cuius disparitatis ratio esse potest, quod in Sacramento Extreme-Vunctionis singulae forme partiales non præstant singulis vunctionibus hunc effectum, quando realiter existunt; sed postea, quando sit ultima Vnctio; nam tunc moraliter vniuntur, & omnes simul tribunt suos effectus propriis materiis partialibus, & solum pro tunc sunt partes integrales illius Sacramenti, & non antea; secus vero in Sacramento Eucharistia: cuius discriminis ratio desumitur ex diuersitate formæ vtriusque Sacramenti, adducenda in solutione sequenti. Ceteras responsiones videbis penes Cornejum ubi supra.

RESOL. CCXXIX.

An Missa, in qua Sacerdos consecravit panem, abesse vino, sic vere, & propriè Sacrificium? Et an ex dicta Missa possit Sacerdos accipere consuetum stipendum?

Et an præceptum consecrandi in vtraque specie sit Diuinum, vel tantum Ecclesiasticum? Et cursim deducitur posse Papam dispensare, & de facto dispensasse, ut Sacrificium Missæ in sola specie panis abesse vino fieri? Ex part. 10. tract. 16. & Msc. 6. Resol. 63.

§. 1. Duximus in superiori resolutione, Sacerdotem consecrante Hostiam sine Calice vtere consecrare, sed difficultas est, an Missa ita celebrata possit dici vtræ sacrificium. Et affirmatiuè responderet D. Antonius, Turrecremata, Adrianus, Maior, Gabriel, & alij, quos referit & sequitur Fagundez in quinque præceptis Ecclesiæ, præcept. 2. lib. 3. cap. 5. n. 2. & nouissime in Decalogum; præcept. 2. lib. 2. cap. 40. num. 11. Bonacina disputatione 4. de Eucharist. quæst. vlt. punct. 2. num. 5. Sanchez de muram, lib. 8. disputatione 6. num. 6. Castro Palao tom. 2. tract. 3. disputatione 6. punt. 3. in fine, Marchinum tract. 5. part. 2. cap. 2. n. 16. & 17. quibus additum Casallum de Sacrificio, lib. 2. cap. 25. Pitigianum in 4. disputatione 3. q. 2. art. 3. Ruardum artic. 16. contra Lutherum, Nugnum in 3. part. quæst. 3. art. 1. concil. 4. & alios.

2. Ratio est; tum, quia Sacrificium Christi cruentum essentialiter repræsentatur per consecrationem vnius speciei, nam eo ipso, quod ex vi verborum sub speciebus vini constituitur solus Sanguis, & sub speciebus panis solum Corpus eo ipso repræsentatur Christi corpus exangue, & consequenter mortuum. Tum quia sicut ratio Sacramenti permanet essentialiter in vniqa sola specie Eucharistia: ita similiter ratio Sacrificij. Tum, quia Sacrificium dicitur ex hoc, quod homo facit aliquid sacram in Dei honorem, ex D. Thoma 2. 2. quæst. 8. 5. art. 3. ad 3. At per actionem solam consecrandi panem in corpus Christi, fit aliquid sacram in Diuinum cultum, nec consecratio vnius speciei pender ex consecratione alterius: ergo. Tum, quia, si de essentia huius Sacrificij esset expressa repræsentatio mortis

Christi, vt aduersarij dicunt; etiam fractio Hostie, quæ significat fractionem ossium Christi; & sumptio que significat sepulturam, essent de essentia huius Sacrificij; at consequens negant aduersarij, cum quibus disputamus: ergo. Tum, quia graues Theologi probabile censem, posse Papam dispensare: & de facto dispensasse, vt sacrificium Missæ in sola specie panis abesse vino fieret. Tum, quia dantur multi casus, in quibus licet sacrificare abesse consecratio vini, quod post Maiorem in 4. disputatione 9. q. 3. Adiuvatum eadem disputatione 6. enumerant Azorius Moral. instit. tom. 1. lib. 10. cap. 19. quæst. 2. & Stephanus Fagundez de 5. Ecclesiæ præceptis, part. 1. lib. 3. cap. 5. n. 2. num. 10. ad 15. Primus, ab omnibus concessus est, vbi Sacerdos per inaduentiam, aut errorem, panem solenmodo consecrasse; nec posset abesse scandalo, & offensione adstantium monere, vt deferreretur vnius consecrandum? nam tunc præceptum de sacrificando sub vtrᾳ specie non obligaret cum tanto periculo Sacerdotis, qui facile in incuria accusati posset, & deponi; necon cum tanto adstantium scandalo, quod iure naturali evitandum est: fortius enim est præceptum iuri naturali præcepto diuino sacrificandi sub vtrᾳ specie. Secundus, si post consecrationem sub specie panis appareret vnum, aut in specie vini consecrati appareret caro: tunc licet Sacerdoti sacrificium perficere in vna specie, ex S. Thoma 3. part. quæst. 8. art. 4. ad 3. Tertius calix est, vbi consecrato pane ob subitum hostium incursum, Sacrificium ficti non posset imminentem mortis periculo. In his ergo, & similibus casibus Sacrificium in sola specie panis peractum, & consummatum, esset verum Sacrificium quoad substantiam, & tamen consecratio sub specie vini deficeret: ergo ad essentiam huius Sacrificij, vtriusque speciei consecratio non prærequisitur.

3. Verum his non obstantibus ego negativa sententie adhæreo assertori consecrationem vtriusque speciei esse de essentia sacrificij, & hanc sententiam tuetur D. Thomas in 3. part. 9. 76. art. 2. ad 1. & quæst. 80. art. 12. ad 3. & ex neotericiis Vasquez, & Starez, Hurtadus, Cardinalis de Lugo, Granadus, Filliarius, Azorius, & alij, quos citat, & sequitur Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 8. disputatione 1. q. 27. quibus ego additum Garciam in summ. tract. 3. difficult. 1. dub. 4. par. 1. 3. n. 11. Araujum in 3. part. D. Thoma, quæst. 74. art. 1. dub. vlt. Cornejum ibid. tr. 4. de Euchar. disputatione 1. dub. 2. Baumum in Theol. moral. tom. 1. tract. 5. quæst. 9. dub. 6. Trullenum de Sacram. lib. 3. cap. 7. dub. 5. n. 9.

4. Probatum hæc opinio, quia sacrificium Missæ institutum est, vt ad viuum exprimeret sacrificium cruentum Crucis: sed ad hoc maximè necessaria est consecratio vtriusque speciei; ergo ea absolutè pertinet ad essentiam sacrificij Missæ. Minor probatur, quia in eo maximè eluctu repræsentatio sacrificij cruenti, quod ex vi verborum solum Corpus constituitur sub speciebus panis, & solus Sanguis sub speciebus vini, ac poinde mysticè loquendo tractatur ea victimæ pretiosa, & Sanguinis effusio in memoriam revocatur: & quanvis in sola consecratio vnius speciei exprimeretur aliquo modo passio Christi Domini, quatenus solum Corpus, aut solus Sanguis constitueretur ex vi verborum, & propriea quatuor species sufficeret ad Sacrificium; adhuc tamen illa repræsentatio non esset perfecta, & ad aquata. Ex quo consequenter inferatur, multo magis propriè dici, ad sacramentum Eucharistia sufficere quamlibet speciem sine altera, quam ad rationem sacrificij. Etenim Eucharistia, vt sacramentum est, consistit in speciebus continentibus Christum Dominum ad sanctificandam animam suscipientem.

M 4 pientis;

Sup. hac disputatione cutum in Ref. præterita in fine §. 1. vers. Nec que cum dispensatione, & magis latè in tom. 2. tr. 1. Ref. 47. §. Vnde ex his, & seqq. & in §. 1. not. præterita, ante medium, vers. Y venimus que el Pontificis